

บทที่ 3 พื้นที่ศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสมุทรสงคราม อาทิเช่น ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม การบริการขั้นพื้นฐาน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในพื้นที่ศึกษามากยิ่งขึ้น

3.1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของจังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามแต่เดิมเรียกเมืองแม่กลอง การตั้งถิ่นฐานบริเวณปากแม่น้ำแห่งนี้สันนิษฐานว่า คนกลุ่มแรกเป็นชาวแม่กลองจากจังหวัดอุทัยธานี อพยพมาตั้งบ้านเรือนในถิ่นนี้ และเรียกหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ว่า “บ้านแม่กลอง” ตามชื่อบ้านเดิมของตน

จังหวัดสมุทรสงครามยังเป็นจังหวัดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบรมราชจักรีวงศ์ เพราะที่ตำบลบางช้างอำเภออัมพวานั้นเป็นที่พระราชสมภพของพระมหากษัตริย์ แห่งราชวงศ์จักรี 1 พระองค์คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรีอีก 2 พระองค์คือ สมเด็จพระอัมรินทรามาตย์ (นาค) พระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ (บุญรอด) พระอัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พระราชชนนีของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว)

3.2 สภาพภูมิศาสตร์และลักษณะทางกายภาพ

3.2.1 ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต

จังหวัดสมุทรสงครามตั้งอยู่ทางภาคกลางของประเทศไทยก่อนลงมาทางใต้ ตรงชายฝั่งทะเลอ่าวไทยด้านตะวันตก บริเวณปากน้ำแม่กลอง ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 65 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (ถนนพระราม 2) หรือประมาณเส้นละติจูดที่ 13 องศาเหนือและเส้นลองจิจูดที่ 100 องศาตะวันออก จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดเล็กจังหวัดหนึ่งซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 416.707 ตารางกิโลเมตร หรือ 260,441.87 ไร่ โดยอำเภออัมพวามีเนื้อที่มากที่สุด และอำเภอบางคนทีมีเนื้อที่น้อยที่สุด

จังหวัดสมุทรสงครามมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ดังภาพที่ 3.1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีลำคลองมะโนรา และรางห้าตำลึงในเขตท้องที่อำเภอบางคนทีและอำเภอเมืองสมุทรสงครามเป็นแนวแบ่งเขต
ทิศใต้	ติดทะเลอ่าวไทย ตรงปากแม่น้ำแม่กลอง และจังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร ที่คลองพรมแดน ท้องที่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรี โดยมีลำคลองวัดประดู่เป็นแนวแบ่งเขตในท้องที่อำเภออัมพวา

ที่มา : งานนำเสนอข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์และบริการแผนที่ ฝ่ายแผนที่สถิติ กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2544.

ภาพ 3.1 แสดงที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อของจังหวัดสมุทรสงคราม

3.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลโดยตลอด สภาพของดินเป็นดินเหนียวปนทราย เดิมเคยมีป่าไม้โกงกาง ไม้แสม ตามชายฝั่งทะเลและมีป่าตามแนวปากแม่น้ำ แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่าน คือ แม่น้ำแม่กลองไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ตามแนวเหนือ-ใต้ ผ่านทางอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา และไหลลงสู่อ่าวไทยที่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม บริเวณพื้นที่ชายทะเลของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีความยาวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 23 กิโลเมตร ส่วนใหญ่พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดเป็นที่ราบชายฝั่ง มีคลองธรรมชาติและคลองขุดเชื่อมต่อกันเป็นโครงข่ายทั่วพื้นที่กว่า 300 คลอง คลองเหล่านี้ทำหน้าที่ระบายน้ำระหว่างพื้นที่ส่วนบนกับชายฝั่งทะเล ในแต่ละวันจะมีน้ำขึ้นน้ำลงที่อ่าวไทย ส่งผลให้เกิดน้ำทะเลหนุนเข้ามาตามแม่น้ำแม่กลองและตามคูคลองต่าง ๆ ซึ่งในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามสามารถแบ่งสภาพน้ำ ได้ 3 เขตคือ เขตน้ำเค็ม เขตน้ำกร่อย และเขตน้ำจืด จากสภาพภูมิประเทศเช่นนี้ทำให้เกิดความสะดวกรบายในการคมนาคมทางน้ำ และการประกอบอาชีพด้านกสิกรรม

3.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

โดยเหตุที่จังหวัดสมุทรสงครามติดต่อกับอ่าวไทย ในฤดูร้อนจึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ในช่วงปลายฤดูฝนมากพอสมควร และประกอบกับอยู่ใกล้ทะเล จึงมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ ในฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัด และในฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัดจนเกินไป อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 28.1 องศาเซลเซียส

3.2.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรป่าไม้

ในอดีตช่วงก่อน พ.ศ 2500 จังหวัดสมุทรสงครามเคยเป็นจังหวัดที่มีป่าชายเลนตลอดแนวชายฝั่งทะเลของจังหวัดมีระยะทางถึง 23 กิโลเมตร มีพื้นที่ป่าชายเลนถึง 83,000 ไร่ ชายฝั่งทะเลบริเวณปากอ่าวแม่กลองจึงมีแต่ความอุดมสมบูรณ์ ต่อมาความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งแม่กลองหมดสิ้นไปพร้อมๆ กับการล่มสลายของป่าชายเลน ผู้ว่าราชการจังหวัดในอดีตได้เล็งเห็นความสำคัญของป่าชายเลน จึงได้จัดทำโครงการป่าชายเลนบนพื้นที่นอกชายฝั่งทะเลของจังหวัดสมุทรสงครามขึ้น โดยได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2533 และเริ่มลงมือปลูกป่าชายเลนอย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2534 มาจนถึงปัจจุบัน

ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามมีต้นกำเนิดมาจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลและตะกอนน้ำกร่อย กรมพัฒนาที่ดินได้สำรวจและจำแนกดินในจังหวัดนี้ออกเป็น 8 ชุดดิน แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ตามสภาพภูมิประเทศและการได้รับอิทธิพลของน้ำทะเล กล่าวคือ

1. **บริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง (Active Tidal Flat)** ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลและบริเวณตอนกลางสองชายฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ลักษณะโดยทั่วไปของดินเป็นดินเหนียว หรือ ร่วนเหนียว สมรรถนะของดินบริเวณนี้โดยทั่วไปค่อนข้างไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แต่ควรใช้เพื่อทำนาเกลือ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย เช่น ปลา กุ้ง หอย เป็นต้น

2. **บริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former Tidal Flat)** ได้แก่ พื้นที่ที่อยู่ถัดจากบริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึงลึกเข้าไปในแผ่นดิน ลักษณะทั่วไปของดินบริเวณนี้เป็นดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว สมรรถนะของดินโดยทั่วไปใช้เพาะปลูกได้ดีถึงดีอย่างยิ่ง

ทรัพยากรน้ำ

พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามมีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลัก ซึ่งไหลผ่านกลางพื้นที่จังหวัดและแบ่งจังหวัดออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำแม่กลอง พื้นที่ทั้งสองส่วนนี้มีคลองต่างๆ เชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายเพื่อทำหน้าที่ระบายน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลองลงสู่อ่าวไทย

3.3 สภาพเศรษฐกิจ

3.3.1 การเกษตรกรรม

จังหวัดสมุทรสงคราม มีลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูก การทำเกลือสมุทร การประมง การปศุสัตว์ เป็นต้น

3.3.2 การอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง อุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัด อาทิเช่น อุตสาหกรรมโรงงานผลิตน้ำตาล อุตสาหกรรมห้องเย็น ล้างตบแต่ง และแปรรูปสัตว์น้ำแช่แข็ง อุตสาหกรรมไส้ไม้ และชอยไม้ ทำประตู หน้าต่าง เป็นต้น

3.4 สภาพสังคม

จังหวัดสมุทรสงครามมีโครงสร้างทางสังคมประกอบด้วยผู้มีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นชาวจีน ส่วนเชื้อชาติอื่นๆ มีเล็กน้อย

สภาพความเป็นอยู่และสังคมของชาวจังหวัดสมุทรสงคราม มีความสงบสุขร่มเย็นมาแต่โบราณ มีอุปนิสัยขยันหมั่นเพียร มัธยัสถ์ ทำให้มีฐานะค่อนข้างดี มีจิตใจโอบอ้อมอารี ใจบุญสุนทาน รักความยุติธรรม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา

3.4.1 การปกครอง

จังหวัดสมุทรสงครามจัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย 42 ส่วนราชการ
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ
 - ระดับจังหวัด ประกอบด้วย 32 ส่วนราชการ
 - ระดับอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 อำเภอ 36 ตำบล 284 หมู่บ้าน ดังนี้
 - อำเภอเมืองสมุทรสงคราม มี 11 ตำบล 87 หมู่บ้าน
 - อำเภออัมพวา มี 12 ตำบล 96 หมู่บ้าน
 - อำเภอบางคนที มี 13 ตำบล 101 หมู่บ้าน

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม
เทศบาล 5 แห่งคือ

- เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม
- เทศบาลตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
- เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา
- เทศบาลตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที
- เทศบาลตำบลกระดังงา อำเภอบางคนที

องค์การบริหารส่วนตำบล 33 แห่ง อยู่ในเขตอำเภอต่างๆ ดังนี้

- อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน 10 แห่ง
- อำเภออัมพวา จำนวน 11 แห่ง
- อำเภอบางคนที จำนวน 12 แห่ง

3.4.2 ประชากร

ณ เดือนธันวาคม 2545 จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 205,135 คน (กรมการปกครอง, 2545) ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.1

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนประชากร จังหวัดสมุทรสงคราม

ลำดับที่	อำเภอ/เทศบาล	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
1.	เมือง	35,649	37,137	72,786
2.	อัมพวา	25,493	26,835	52,328
3.	บางคนที	15,193	16,574	31,767
4.	เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม	17,157	18,420	35,577
5.	เทศบาลตำบลอัมพวา	2,862	3,196	6,058
6.	เทศบาลตำบลเหมืองใหม่	1,129	1,199	2,328
7.	เทศบาลตำบลบางนกแขวก	865	1,028	1,893
8.	เทศบาลตำบลกระดังงา	1,106	1,292	2,398
	รวมทั้งหมด	99,454	105,681	205,135

ที่มา : กรมการปกครอง พ.ศ. 2545.

3.4.3 การศึกษา

จังหวัดสมุทรสงครามจัดอยู่ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งประกอบด้วย 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสมุทรสงคราม โดยที่จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดแรกที่กระทรวงศึกษาธิการเลือกเป็นจังหวัดในโครงการขยายการศึกษาภาคบังคับ ดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงครามมีทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ และการบริการราชการส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3.4.4 การศาสนาและวัฒนธรรม

จังหวัดสมุทรสงครามมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

ในด้านวัฒนธรรม มีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่สำคัญ 2 แห่ง คือ

1. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดตั้งอยู่ที่โรงเรียนถาวรานุกูล
2. อุทยานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “อุทยานรัชกาลที่ 2” ตั้งอยู่ที่ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา

3.5 การบริการขั้นพื้นฐาน

3.5.1 การคมนาคมขนส่ง

ทางบก

เดิมการติดต่อคมนาคมของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม อาศัยแม่น้ำลำคลองและท้องร่องสวนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาปัจจุบันมีทางหลวงแผ่นดินตัดผ่านสามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานครได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น อาทิเช่น ทางรถยนต์โดยสารปรับอากาศประจำทางต่าง ๆ และรถไฟ ตามเส้นทางต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ถนนพระราม 2 (ถนนธนบุรี - ปากท่อ) จากสมุทรสงคราม ถึง กรุงเทพมหานคร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 (สมุทรสงคราม - ดำเนินสะดวก) จากสมุทรสงคราม ถึง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3092 (สมุทรสงคราม - สมุทรสาคร) หรือที่เรียกว่า “ถนนเอกชัย”

ถนนสายสมุทรสงคราม - ปากท่อ เป็นทางหลวงจังหวัด

- ถนนสายสมุทรสงคราม - อัมพวา - บางนกแขวก
- ทางหลวงชนบท สายไทยวิถี - คลองกก
- ทางรถไฟสายแม่กลอง - วงเวียนใหญ่

การเดินทางจากตัวเมืองจังหวัดสมุทรสงครามด้วยรถโดยสารประจำทางไปยังจังหวัดใกล้เคียง มีหลายเส้นทางเช่น กรุงเทพมหานคร ราชบุรี สมุทรสาคร และเพชรบุรี เป็นต้น

ส่วนการเดินทางภายในจังหวัด มีเส้นทางรถโดยสารประจำทาง เช่น สมุทรสงคราม - ประตุน้ำคลองท่าคา สมุทรสงคราม - บ้านฉู่ฉี่ และสมุทรสงคราม - วัดบางบ่อ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการคมนาคมทางรถไฟหนึ่งสาย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ จากสถานีแม่กลองสมุทรสงคราม ถึง สถานีบ้านแหลม สมุทรสาคร แล้วลงเรือข้ามแม่น้ำท่าจีน ไปขึ้นรถไฟตอนที่สองที่สถานีมหาชัย สมุทรสาคร ถึง สถานีวงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ทางน้ำ

เนื่องจากจังหวัดสมุทรสงครามมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านจังหวัดและอำเภอทั้ง 3 อำเภอ และไหลลงสู่ปากอ่าวแม่กลอง มีคลองเล็กๆ แยกออกมาจากแม่น้ำไปตามบริเวณต่างๆ มากกว่า 300 คลอง การคมนาคมภายในจังหวัด ส่วนหนึ่งจึงใช้ทางเรือเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้เรือยนต์และเรือหางยาว

3.5.2 การสื่อสาร

1. การไปรษณีย์โทรเลข จังหวัดสมุทรสงครามมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขบริการในทุกอำเภอ ซึ่งสามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

2. การโทรศัพท์ จังหวัดสมุทรสงครามมีสำนักงานบริการโทรศัพท์ และชุมสายโทรศัพท์ทุกอำเภอ คือ สำนักงานบริการโทรศัพท์สมุทรสงครามชุมสายโทรศัพท์อัมพวา และบางคนที่ มีเลขหมายขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และเลขหมายโครงการขยายบริการโทรศัพท์ร่วมลงทุนกับบริษัทเอกชนได้ทำการเปิดใช้แล้ว

3.5.3 การประปา

สำนักงานประปาสมุทรสงคราม การประปาส่วนภูมิภาค ให้บริการน้ำสะอาดต่อประชาชน โดยใช้แหล่งน้ำใต้ดินเป็นแหล่งผลิตจ่ายน้ำประปาให้บริการให้น้ำในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และบริเวณข้างเคียง

3.5.4 การไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสมุทรสงครามได้ให้บริการจ่ายกระแสไฟฟ้าจากสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าสมุทรสงครามแก่ประชาชนได้ทุกหมู่บ้านแล้ว

3.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จังหวัดสมุทรสงครามมีการขยายตัวเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงหลายจังหวัด มีแหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงสามารถจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและอาหารทะเลเพิ่มขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามมีความหลากหลาย แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ดอนหอยหลอด
2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน เช่น อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วัดเพชรสมุทรวรวิหาร พิพิธภัณฑ์เรือ
3. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมของมนุษย์ เช่น ตลาดน้ำท่าคา เต่าทำน้ำตาลมะพร้าว

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามอำเภอและประเภทของแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

ตาราง 3.2 แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามอำเภอและประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

อำเภอ	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์และศาสนสถาน	ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมของมนุษย์
เมืองสมุทรสงคราม	-ดอนหอยหลอด -ป่าชายเลน	-วัดเพชรสมุทรวรวิหาร -วัดใหญ่ -วัดป้อมแก้ว -วัดศรีทธาธรรม -อนุสรณ์สถานแผ่นดินสยามอิน-จัน -พิพิธภัณฑ์เรือ	-งานนมัสการและสงฆ์ หลวงพ่อบ้านแหลม -งานตะวันรอนที่ดอนหอยหลอด -งานวันลิ้นจี่
อัมพวา		-อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย -วัดอัมพวันเจติยาราม -วัดกุรมรินทร์กุฎีทอง -วัดบางกะพ้อม -วัดจุฬามณี -วัดเขายี่สาร -วัดอินทาราม -วัดบางแคน้อย -วัดบางแคใหญ่ -วัดปากน้ำแควอ้อม	-ตลาดน้ำท่าคา -บ้านเบญจรงค์ -ออร์คิดฟาร์ม -งานถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 2
บางคนที		-วัดเจริญสุขารามวรวิหาร -อาสนวิหารพระแม่บังเกิด -วัดบางกุ้ง	-เตาทำน้ำตาลจากมะพร้าว -ตลาดน้ำบางน้อย

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540

อนึ่ง สำหรับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ซึ่งจะประกอบด้วย ที่ตั้ง การคมนาคม ลักษณะและความสำคัญ และสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น จะกล่าวไว้โดยละเอียดในภาคผนวก ค